ΝΟΥΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ			
	ΜΑΘΗΜΑ	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ		
	ΤΑΞΗ	Γ΄ΛΥΚΕΙΟΥ		
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	16/5/2020	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ

ΘΕΜΑ Α

Σύμφωνα με τη συγγραφέα υπάρχουν δύο βασικές παράμετροι που καθορίζουν τον τρόπο λειτουργίας της τέχνης. Η πρώτη είναι να αποτελεί τον δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ πομπού και δέκτη και το καλλιτεχνικό έργο να μετατρέπεται σε μέσο έκφρασης μηνυμάτων και αξιών. Η άλλη παράμετρος αφορά τη δυνατότητα της τέχνης να προσφέρει αισθητική και ηθική αγωγή και να επηρεάζει τον τρόπο ζωής του, διαμορφώνοντας ολοκληρωμένες προσωπικότητες.

ΘΕΜΑ Β

1 α. Σωστό 1η παράγραφος (… λειτουργώντας ως γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ δημιουργού και κοινού).

β. Λάθος (η πλατωνική ταύτιση ομορφιάς και αρετής δεν υφίστανται πάντοτε).

γ. Σωστό (Έργο της πολιτείας δεν είναι να … και συλλογική ευημερία).

δ. Λάθος (ένα έργο με ανήθικο περιεχόμενο… όμως πρέπει να το αποδεχτούμε ως τέχνη, από τη στιγμή που… έχει τη δυναμική να ανοίξει νέους τρόπους σκέψης).

ε. Σωστό (Έργο της πολιτείας … συλλογική ευημερία).

2 α) Η τέχνη αποτελεί μια βαθύτερη αναζήτηση του εαυτού μας, υπαρξιακή θα λέγαμε. Είναι απόρροια μιας εσωτερικής ανάγκης να αποδώσουμε την ομορφιά του κόσμου, το ασύλληπτο και ανεξήγητο της ζωής, του έρωτα και του θανάτου. Η ανάγκη να νοηματοδοτήσουμε τον κόσμο γύρω μας, να επικοινωνήσουμε και να προκαλέσουμε συγκινήσεις και έντονα συναισθήματα στο κοινό μας. Να περιδιαβούμε στον κόσμο της φαντασίας και του μυστηρίου, να δώσουμε μια ξεχωριστή ανάλυση στα πράγματα μέσα από την ιδιαίτερη και ξεχωριστή αυτή ματιά της καλλιτεχνικής μας φύσης.

β) Η τέχνη, ειδικά στη σημερινή εποχή της έλλειψης ηθικών αξιών, της απευαισθητοποίησης, του στείρου ορθολογισμού, του τεχνολογικού θριάμβου που τείνει να μας κατακυριεύσει καθώς και της απανθρωποίησης των μελών της κοινωνίας οφείλει να επιτελεί κοινωνική αποστολή, να προσφέρει συγκινήσεις και αισθητική καλλιέργεια, να αποτελεί συνεκτικό παράγοντα των ατόμων μέσω της βίωσης κοινών συναισθημάτων, να μεταδίδει ουσιαστικά και εκλαϊκευμένα μηνύματα, επιδιώκοντας να λειτουργήσει ως μέσο στηλίτευσης των αυθαιρεσιών της εποχής, ενεργοποίησης των πολιτών και διαμόρφωσης της ηθικής υπόστασής τους. Η ενσάρκωση εν τέλει μιας ολόκληρης εποχής μέσω της τέχνης συνιστά παράγοντα ποιοτικής αναβάθμισης του επιπέδου διαβίωσης και εκδημοκρατισμού της πολιτείας.

3 α) Η συστηματική μελέτη μυθιστορημάτων όχι μόνο δεν καταστρέφει τις δυνάμεις του μυαλού αλλά ενισχύει το πνευματικό επίπεδο του ατόμου. Αυτό έγκειται στη σωρεία γνώσεων που παρέχονται μέσα από την προκειμένη δραστηριότητα στη διεύρυνση της φαντασίας και της σκέψης που μέσα από τις εικόνες του μυθιστορήματος αποκτούν μεγαλύτερες διαστάσεις. Έτσι, το

άτομο καθίσταται ικανό κριτικής επεξεργασίας των λαμβανομένων μηνυμάτων διαμορφώνοντας μ' αυτόν τον τρόπο εσωτερικές αντιστάσεις απέναντι στην υπερπληροφόρηση και την προπαγάνδα. Ακόμη, μέσα από τις διάφορες θέσεις των ηρώων, το άτομο αρχίζει να συνειδητοποιεί την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, να συλλαμβάνει τη συμπεριφορά της ανθρώπινης φύσης και να συνειδητοποιεί την αξία της κοινωνικής συνύπαρξης. Επομένως, θα λέγαμε πως αποκτά και ένα είδος «κοινωνικής ευφυΐας» μέσω της ενίσχυσης της «ενσυναίσθησής» του, της άρσης των προκατειλημμένων θέσεών του και της διάνοιξης του πνευματικού ορίζοντα του. Κατά συνέπεια το μυθιστόρημα, ειδικά αν είναι αποτέλεσμα σωστής επιλογής, λειτουργεί ευεργετικά στην πνευματική ανάπτυξη του ατόμου συμβάλλοντας στην αναβάθμιση των διανοητικών του δεξιοτήτων και συγκεκριμένα της κρίσης, της φαντασίας και της δημιουργικότητας.

β) Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 1 τα γλωσσικά μέσα που χρησιμοποιούνται είναι τα ακόλουθα: ο ρηματικός χρόνος είναι ο ενεστώτας που προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα και διαχρονική ισχύ στην ανάγκη απελευθέρωσης του καλλιτέχνη από τα ηθικοπλαστικά στεγανά και τα δεσμά του παρελθόντος. Η έγκλιση που κυριαρχεί είναι η υποτακτική (να αποδεχθούμε, να κρίνουμε) που εκφράζει την επιθυμία για αποδέσμευση του δημιουργού και την ευχή να υιοθετηθεί από την πολιτεία μια ανεκτική στάση απέναντι στα διαφορετικά πρότυπα σκέψης και στάσης των καλλιτεχνών. Η έγκλιση αυτή προσφέρει στο κείμενο έναν τόνο συμβουλευτικό, παραινετικό. Το γ΄ ρηματικό πρόσωπο, που χρησιμοποιείται προσδίδει αντικειμενικότητα, ουδετερότητα και ρεαλιστικότητα στο κείμενο,

εκφράζοντας με επισημότητα την κρισιμότητα και σοβαρότητα αποδοχής των διαφόρων καλλιτεχνικών εκφράσεων και συμβάλλοντας έτσι στην εξαγωγή συμπερασμάτων ευρύτερης αποδοχής. Το α΄ πληθυντικό («να το αποδεχτούμε») χρησιμοποιείται με στόχο να ευαισθητοποιήσει τους δέκτες και να εκφράσει τη συλλογική αποδοχή της ανάγκης για αποδοχή της ελεύθερης έκφρασης των καλλιτεχνών. Επίσης, ο συγγραφέας θέλει να γεφυρώσει το χάσμα επικοινωνίας συγγραφέα – αναγνώστη και να προσδώσει καθολική διάσταση στο πρόβλημα, θέτοντας και τον εαυτό του μέσα στο ευρύτερο σύνολο.

γ) 1. παράμετρος = κριτήριο, παράγοντας, 2. πρόθυμο = διατεθειμένο.

δ) Η συγγραφέας επικαλείται τη θέση του Wittgenstein, για να προσδώσει κύρος, αξιοπιστία και πειστικότητα στον ισχυρισμό της ότι κάθε είδους τέχνη είναι αποδεκτή ακόμη και αν διακρίνεται από ανήθικο περιεχόμενο. Επιπλέον, ενισχύει με την επίκληση στην αυθεντία την υφολογική ποικιλία, επισφραγίζει την επιχειρηματολογία του με έναν παράγοντα αντικειμενικότητας και καταδεικνύει το εύρος των γνώσεών του. Τέλος, με τον συγκεκριμένο τρόπο πειθούς αποφεύγονται οι μακροσκελείς αναλύσεις και προσδίδεται αμεσότητα–φυσικότητα στον λόγο.

ΘΕΜΑ Γ

Το ποιητικό υποκείμενο είναι ξεκάθαρο πως αφιερώθηκε ολοκληρωτικά στην προετοιμασία για να γράψει αληθινή ποίηση. Η προετοιμασία αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί κατάλληλη, καθώς παρακολουθούμε μέσα από την εκτενή αφήγησή του μια αδιάκοπη, ιδιαίτερα επίπονη προσπάθεια (αρχικά η

εξασθένιση των παθών του, η απάρνηση των πεποιθήσεών του, η αποδυνάμωση της σωματικής ευρωστίας και η κατάπτωση της αξιοπρέπειας και των εγωιστικών τάσεων που λειτουργούν ως παράγοντες ενίσχυσης της ωριμότητας του ποιητικού υποκειμένου αποτελώντας την προϋπόθεση για την κατάκτηση της αυτεπίγνωσης). Αναμετράται ο ποιητής με την

προσωπική του αλήθεια, αναζητώντας την πανανθρώπινη αλήθεια της ποίησης. Ωστόσο, όσο ειλικρινής και αυστηρός και αν είναι ο ίδιος με τον εαυτό του, η δύναμη και η γοητεία των λέξεων που χρησιμοποιεί δεν μπορεί παρά να αποκαλύψει τελικά την μία αλήθεια, την αλήθεια του στίχου: Με το «ίσως» στο τέλος του ποιήματος αυτοακυρώνει ηθελημένα την τεράστια προσπάθειά του. Η αλήθεια βρίσκεται στο ανείπωτο, στο ανεκπλήρωτο και τα πάντα πραγματώνονται, όταν διαψευστούν. Έτσι, ο ποιητής δεν γνωρίζει αν ακόμα σίγουρα μπορεί να γράψει ποίηση αληθινή, γιατί το αληθινό είναι και υποκειμενικό.

ΘΕΜΑ Δ

Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε, Αγαπητοί συνδημότες και συνδημότισσες, Κυρίες και Κύριοι,

Αισθάνομαι ιδιαίτερη τιμή που μου δίνεται η ευκαιρία με αφορμή την πολιτιστική εκδήλωση του δήμου να σας εκφράσω κάποιες από τις απόψεις μου αναφορικά με το ζήτημα της τέχνης. Είναι, άλλωστε, κοινός τόπος ότι ο άνθρωπος έχει απομακρυνθεί από την τέχνη που σχετίζεται βέβαια και τον εμπορευματοποιημένο χαρακτήρα που αυτή έχει λάβει στην εποχή μας. Θα θέλαμε να αναζητηθούν τα αίτια αυτού του φαινομένου, αλλά και να

τονίσουμε τον ρόλο του καλλιτέχνη όσον αφορά την ενεργοποίηση του δέκτη για μια συστηματική ενασχόληση με τα καλλιτεχνικά δρώμενα και τη μύησή του στον κόσμο των μουσών.

Α. ΑΙΤΙΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Η υλιστική νοοτροπία ωθεί τον καλλιτεχνικό κόσμο στη δημιουργία ευτελών έργων τέχνης, χωρίς αισθητική ποιότητα και ουσιαστικό περιεχόμενο.
- Η οικογένεια και το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα δεν προάγουν την καλλιτεχνική ευαισθησία και παιδεία, δεν διαμορφώνουν τα αισθητικά κριτήρια του παιδιού, με συνέπεια οι νέοι να μην επιζητούν έργα υψηλής ποιότητας, αλλά να ψυχαγωγούνται με καλλιτεχνικά υποπροϊόντα και θεάματα μαζικής παραγωγής.
- Τα Μ.Μ.Ε. δεν μυούν τους νέους στον χώρο της τέχνης, γιατί η πλειονότητα των προγραμμάτων τους διακρίνεται από χαμηλό αισθητικό επίπεδο καλλιτεχνικών υποπροϊόντων και μορφών νόθης ψυχαγωγίας, στοχεύοντας στην απλή εκτόνωση. Έτσι, το νεανικό κοινό προτιμά τα μαζοποιημένα καλλιτεχνικά δημιουργήματα.
- Η έλλειψη ερεθισμάτων στις απρόσωπες μεγαλουπόλεις

και η κυριαρχία αντιπροτύπων αλλοιώνουν την αυθεντικότητα της τέχνης, στρέφοντας τον άνθρωπο σε φθηνά υποκατάστατα και καλλιτεχνικά έργα κατώτερης αισθητικής αξίας.

Β. ΡΟΛΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

Παρατηρώντας τη σημερινή, διαβρωτική κατάσταση στο καλλιτεχνικό πεδίο θεωρώ πως πλέον καθίσταται περισσότερο αντιληπτό το ποια χρειάζεται να είναι τα χαρακτηριστικά και ο ρόλος ενός καλλιτέχνη στις μέρες μας. Πρώτα απ' όλα, ως πνευματικός ηγέτης οφείλει να εμπνέει τον σεβασμό και την εμπιστοσύνη των πολιτών στο πρόσωπό του, καθώς επίσης να αποτελεί ένα υγιές πρότυπο προς μίμηση. Να λειτουργεί ως πνευματικός ταγός που διαμορφώνει συνειδήσεις, υποβάλλει μέσα από το έργο του ηθικά πρότυπα και να ενεργοποιεί τη σκέψη και τη δημιουργικότητα του κοινού. Για τον λόγο αυτόν χρειάζεται να εμφορείται από ένα σύνολο ηθικών αξιών, όπως για παράδειγμα η υπευθυνότητα, η ειλικρίνεια και η ανιδιοτέλεια. Ο ίδιος χρειάζεται να τρέφει αληθινό σεβασμό, αγάπη προς τον κόσμο και να ενδιαφέρεται ιδιαιτέρως για την πνευματική ανάταση του κοινωνικού συνόλου. Κάθε μήνυμά του να το μεταδίδει με εύληπτο τρόπο στον δέκτη, προσπαθώντας να επικοινωνήσει μαζί του. Η καλλιτεχνική του δημιουργία μπορεί να είναι στρατευμένη μόνο σε έναν στόχο, τον άνθρωπο και να εκφράζει με πηγαίο τρόπο σκέψεις και συναισθήματα και να εναντιώνεται σε κάθε μορφή μαζοποιημένης και εμπορευματοποιημένης τέχνης.

Ιδιαιτέρως σημαντικό θεωρώ πως είναι ένας καλλιτέχνης

να κοσμείται με πνευματικές αρετές, όπως η δημιουργική πνοή, η φαντασία, η διορατικότητα και η οξυδέρκεια. Χάρη σε αυτά τα γνωρίσματα, θα μπορεί να δέχεται απλόχερα τα ερεθίσματα που του παρέχουν οι κοινωνικές συνθήκες, με άλλα λόγια θα είναι ικανός να αντιλαμβάνεται τα προβλήματα και τις ανάγκες του καιρού του. Και αφού έχει πετύχει αυτόν τον στόχο, στη συνέχεια θα μπορεί να προβαίνει στη μετουσίωση των προβληματισμών και των αναζητήσεών του σε τέχνη. Διοχετεύοντας τις σκέψεις του για τη σύγχρονη πραγματικότητα σε καλαισθητικά έργα, θα μπορεί να αγγίξει με ευκολία τη συνείδηση της κοινής γνώμης και να παρουσιάσει με καλλιτεχνικό τρόπο την αληθινή όψη των πραγμάτων. Ένας γνήσιος καλλιτέχνης, επίσης, μεριμνά πάντοτε να εκφράζεται με πρωτοτυπία και αυθεντικότητα επικρίνοντας την εμπορευματοποίηση.

Όλοι θα συμφωνήσετε μαζί μου ότι το πιο σημαντικό από όλα είναι η ευθύνη που φέρει ο δημιουργός ως προς την αποστολή που θα προσδώσει στην τέχνη του. Ναι μεν είναι αρκετά σημαντικό το να επιτυγχάνει ένα σωστό αισθητικό αποτέλεσμα, ωστόσο η εμμονή σε αυτόν τον στόχο θα τον οδηγήσει στην πρέσβευση του δόγματος «Η Τέχνη για την Τέχνη», το οποίο είναι απορριπτέο. Επίσης, οφείλει να αποφεύγει τη στράτευση σε ιδιοτελείς σκοπούς του ιδίου ή άλλων προσώπων. Αυτό που θέλω να υποστηρίξω, κυρίες και κύριοι, με άλλα λόγια είναι ότι ο καλλιτέχνης οφείλει να καταστήσει την τέχνη του έναυσμα για την ευαισθητοποίηση και αφύπνιση της κοινής γνώμης για τη σημερινή κοινωνική κατάσταση. Πρωταρχικός του στόχος λοιπόν πρέπει να είναι αυτός, ώστε συνακόλουθα να ενεργοποιηθούν οι πολίτες για τη βελτίωση των πραγμάτων.

Ολοκληρώνοντας την παρέμβασή μου, θα ήθελα για μια ακόμη φορά να τονίσω ότι αφενός το φαινόμενο της εμπορευματοποίησης της τέχνης είναι αρκετά σύνθετο ως προς τα αίτιά του, αφετέρου δε είναι σημαντική η ευθύνη που φέρουν οι καλλιτέχνες και καθοριστική η αποστολή απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Επιθυμώ, λοιπόν, να εκφράσω την πεποίθησή μου ότι ο κάθε δημιουργός θα μπορεί να σταθεί στο ύψος που απαιτεί η θέση του.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας.